

บทคัดย่อ

ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้าน และมีพรมแดนทางบกติดต่อกันเป็นระยะยาวประมาณ 800 กิโลเมตร ความสัมพันธ์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมระหว่างสองประเทศมีประวัติอันยาวนาน มีทั้งช่วงเวลาที่ยากลำบากและช่วงเวลาที่ดีงเครียดหรือแม้แต่ศึกสงคราม ความมั่นคงด้านชายแดนไทยที่ติดต่อกับกัมพูชาจึงเป็นเรื่องที่ทางการไทยที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญเป็นลำดับสูง ในห้วงที่ความสัมพันธ์มีความตึงเครียด ฝ่ายรัฐบาลทั้งสองประเทศได้ใช้การปฏิบัติการสารสนเทศตามข้อมูลของแต่ละฝ่ายซึ่งในหลายๆกรณีเป็นข้อมูลที่ไม่ตรงกัน โดยเฉพาะข้อพิพาทปราสาทพระวิหาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ขยายผลความขัดแย้ง อันมีผลต่อความมั่นคงตามชายแดน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่ศึกษาการใช้การปฏิบัติการสารสนเทศของทั้งสองฝ่าย ไทยและกัมพูชา ผลกระทบของการปฏิบัติการสารสนเทศต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ตามชายแดนและการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการสารสนเทศของทั้งสองประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของไทย (SWOT Analysis) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การใช้การปฏิบัติการสารสนเทศของไทยอันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับกัมพูชาในระยะยาว ขอบเขตด้านเวลาการศึกษาวิจัยอยู่ในห้วงเดือนธันวาคม 2551 ถึงเดือนสิงหาคม 2554 ซึ่งเป็นห้วงที่ประเทศไทยมีรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เหตุที่นำห้วงเวลานี้มาศึกษาเพราะเป็นห้วงที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชามีความตึงเครียดอันเนื่องมาจากกรณีพิพาทปราสาทพระวิหารและพื้นที่ใกล้เคียงได้ปะทุขึ้นมาอีกอันเนื่องมาจากกัมพูชาได้ขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารในบัญชีมรดกโลก ทางด้านชายแดนก็เกิดการปะทะกัน โดยแต่ละฝ่ายก็อ้างว่าอีกฝ่ายหนึ่งได้รุกรานเข้าไปในพื้นที่ “ที่มีการอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อน” ประชาชนที่อาศัยตามชายแดนได้รับผลกระทบในทางลบ เสียหายทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ได้รับผลกระทบกระเทือน การศึกษาวิจัยนี้ได้กำหนดวิธีการศึกษาจากข้อมูลจาก 1) เอกสาร หนังสือ ตำรา วิชาการทั้งทางประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเพื่อจะได้ทราบถึงบริบทของระบอบการเมือง โครงสร้างอำนาจ ตัวละคร และสภาพความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสารสนเทศ การดำเนินนโยบายทางการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง รวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง 2) แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการปฏิบัติการสารสนเทศเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการใช้การปฏิบัติการสารสนเทศของฝ่ายกัมพูชาจะได้

ผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าฝ่ายไทยด้วยเหตุผลหลายประการแต่ที่สำคัญคือ มีความต่อเนื่องสูงในทางด้านรัฐบาลผู้บริหารประเทศและทีมดำเนินการเรื่องข้อพิพาทปราสาทพระวิหารเมื่อคำนึงว่า สมเด็จ สุน เชน ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาเกือบจะตลอดเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ขณะที่รัฐบาลไทยมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งและสังคมไทยในห้วงนั้นก็แตกแยกทางการเมืองและอุดมการณ์ ท่าทีของกัมพูชาในเรื่องข้อพิพาทปราสาทพระวิหารและพื้นที่ใกล้เคียงก็เป็นที่เข้าใจได้ง่ายเพราะกัมพูชาต้องการให้นำข้อพิพาทไปสู่การพิจารณาของศาลโลก ซึ่งเป็นวิธีแก้ไขปัญหาก็สอดคล้องกับแนวคิดประเทศตะวันตกหลายๆประเทศ ขณะที่ไทยต้องการให้เป็นการเจรจาสองฝ่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอธิบายเหตุและผล เป็นเรื่องที่เข้าใจยากกว่ามาก สำหรับคนที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ สารจากทางฝ่ายไทยมาจากหลายภาคส่วนที่มีความขัดแย้งกันทางด้านอุดมการณ์ และความคิด สารจากฝ่ายไทยขาดเอกภาพ ออกไปจากหลายจุด หลายกลุ่มการเมือง จึงกระจัดกระจาย ไม่อยู่ในทิศทางเดียวกัน การปฏิรูปหรือการปรับปรุงการดำเนินการด้านการปฏิบัติการสารสนเทศของไทยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขตกว้างขวางและมีมาตรการที่ต้องปฏิบัติจำนวนมาก การศึกษาวิจัยนี้ได้เสนอแนะยุทธศาสตร์ สี่ประการเพื่อปฏิรูปการปฏิบัติการสารสนเทศของฝ่ายไทยในภาวะปกติ คือ 1) ยุทธศาสตร์เชิงรุกและสร้างภูมิคุ้มกัน 2) ยุทธศาสตร์แก้ไขและวางรากฐาน 3) ยุทธศาสตร์เชิงรับ และ 4) ยุทธศาสตร์ตั้งรับและรุกรกลับ ในภาวะปกติจะต้องมีการปฏิรูปการเสริมสร้างอำนาจละมุนเพื่อวางรากฐานความรู้สึที่ดีของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน และเสริมสร้างประโยชน์ร่วมกัน กับประเทศเพื่อนบ้านโดยเสริมสร้างความร่วมมืออนุภูมิภาคที่มีอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับกัมพูชาและลาวที่อาจเรียกว่า CALATHAI ตามแนวคิด Functionalism สำหรับภาวะไม่ปกติ วิกฤต หรือภาวะปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะใช้ได้กับทุกประเทศไม่เฉพาะแต่ประเทศเพื่อนบ้าน จำเป็นต้องมีการปฏิบัติการสารสนเทศที่ครบวงจรทั้งการตอบโต้ในแบบ นอกแบบ หรือกึ่งในแบบกึ่งนอกแบบ มีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยปฏิบัติอย่างชัดเจน ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่ไทยควรริบดำเนินการคือการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการสารสนเทศ (Information Authorities) เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข่าวสารสารสนเทศ และเพื่อบูรณาการการปฏิบัติการสารสนเทศของหน่วยงานไทยให้มีเอกภาพและสามารถตอบโต้ความท้าทายด้านการปฏิบัติการสารสนเทศทุกด้านจากทุกแหล่งอย่างทันทั่วถึง

คำสำคัญ: ไทย กัมพูชา ความมั่นคง ชายแดน การปฏิบัติการสารสนเทศ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
 สุน เชน ปราสาทพระวิหาร มรดกโลก

Abstract

Thailand and Cambodia are neighbors and share the land border of around 800 kilometers. The two countries have a long history of political, economic and social relations. Certain periods saw good relations while some others tensions or wars. Security along the border of Thailand with Cambodia has always been a matter of prime importance for Thai authorities concerned. During periods of strained relations, both countries utilize conflicting sets of information and data for their respective information operations, thus leading to misunderstanding, undermining security and weakening relations among them. This research project's objective is to study and compare the use of information operations by Thailand and Cambodia as well as their respective impacts on the people who live along the border and on foreign policy of Thailand and Cambodia. The study will also analyze the strengths and weaknesses of Thailand's information operations using SWOT analysis with the aim of determining appropriate strategic plans that Thailand should adopt with the objective of creating sustainable good relations between Thailand and Cambodia. The scope of research is limited to the period between December 2008 –August 2011 when Thailand was under the Abhisit Vejjajiva government. This period is chosen because it is a period of strained relations as a result of Cambodia seeking to register the Temple of Phra Viharn as a world heritage site. There were reports of skirmishing, each side accusing the other of transgressing into the disputed area of conflicting claims. The villagers who lived along the border suffered losses of life, property damages. Their ways of life were negatively impacted. This research project has collected and studied necessary data from the following sources. First, documents, books, articles on the history and relations between the two countries in order to understand the context relating to politics, power structure, the state of relations between the two countries, under which information operations occurred. Second, in-depth interviews of relevant key informants, high-ranking policy- makers, security officials, businessmen, diplomats, journalists, academicians, as well as villagers who lived along the border who suffered negative consequences of the conflicts. Third, relevant literature, theories and research works on information operations to provide cogent framework for analyzing the data acquired. Results of this study can be summarized as follows. Cambodia's information operations seem to achieve a higher level of success

in comparison to that of Thailand. There are several reasons for this. There exists great continuity in the Cambodian government and negotiating team on the Phra Viharn Temple case, as Prime Minister Hun Sen has been in power almost continuously since 1979. Hun Sen.'s government seems to have almost total control over Cambodian population and media. Its information operations are operated in a unified manner and the message is clear and easy to understand. On the other hand, there were frequent changes in government in Thailand and during the period under study, Thailand was an ideologically and politically divided country. Cambodian's demand to bring the Phra Viharn Temple case to the World Court runs in tandem with many Western countries' view. Thailand's preference for bilateral consultations, on the other hand, is more difficult for laymen to understand. The messages from the Thai information operation come from several conflicting sources which differ in terms of political outlook, ideology and the way to solve the Phra Viharn Temple case. As a result, any efforts to reform Thailand's information operations with the ambitious objective of promoting border security and friendly relations with Cambodia must be wide ranging in scope and a great number of measures to be implemented. This research project has accordingly recommended four strategies. First, pro-active Strategy to exploit Thailand's strengths and opportunities. Second, strategy to build information operations infrastructure and remedial measures. Third, defensive strategy to protect weak points. Fourth, defensive and counter-offensive strategy. During period of normality and for the long term objective of promoting beneficial relations with neighboring countries, there should be increased efforts in using "Soft Power" to help promote positive outlook of the Thai people on its neighboring countries and vice-versa. In addition, Thailand should implement policy and measures in accordance with functionalism theory to foster sub-regional integration with its neighbors for mutual benefits, through the existing sub- regional integration projects such as ACMECS, GMS, or bilaterally. Thailand may even make a bold move of creating a new sub-regional organization, CALATHAI, comprising Cambodia, Laos and Thailand in order to promote integration and good relations among its members. During period of abnormality, however, there must be a comprehensive information operations structure which can respond to any challenges in any forms or manners. Thailand may consider the establishment of an effective and appropriate Information Authorities in order to integrate and unify information operations of various government agencies

which can respond to any information operations challenges in all forms and from any sources in a timely fashion.

Keywords: *Thailand, Cambodia, Security, Border, Information Operation, Abhisit Vejjajiva , Hun Sen, Phra Viharn Temple, World Heritage Site*